

תאריך חתימת המסמך : 15.1.2023

בפני כב' עוזרת רשמת האגודות השיתופיות

עו"ד טלי ארפי כהן

תיק 570031237

בקשה מס' ___

בעניין: פקודת האגודות השיתופיות (להלן: "הפקודה")

ובעניין: תקנות האגודות השיתופיות (פירוק), התשמ"ד-1984 (להלן: "התקנות")

ובעניין: מאיר דיסק, ת"ז 066719147

על ידי בי"כ עו"ד איל כהן

המבקש 1

ובעניין: מרדכי דיסק, ת"ז 52118767

על ידי בי"כ עו"ד איל כהן

המבקש 2

ובעניין: יצרנים חקלאיים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ (בפירוק)

מ"א 570031237

האגודה/ המשיבה

ובעניין: ד"ר איתי הס, עו"ד – בתפקידו כמפרק האגודה

בעצמו, ועל ידי באי כוחו עורכי הדין מזל מרו, אבנר מלכיס, שי ולירו ואח'

ממשרד עורכי דין אגמון ושות' רוזנברג הכהן ושות'

מרח' יגאל אלון 98 (מגדל אלקטרה, קומה 49) תל-אביב 6789141

טל': 03-6078607; פקס': 03-6078666

המפרק

דוא"ל להמצאת כתבי בי-דין : itay@agmon-law.co.il

תגובה לבקשה למתן הוראות למפרק

בהמשך לבקשות המבקשים 1-2 שהוגשו ביום 3.1.2022 ולהחלטת כב' עוזרת רשמת האגודות השיתופיות מאותו היום, מתכבד המפרק להגיש תגובתו, והכל כפי שיפורט להלן.

יובהר, כי בקשות המבקשים הוגשו בנפרד, אך לאור זהות הטענות המועלות בהן וזהות המייצג, ולשם הנוחות, תגובת המפרק מוגשת במאוחד.

טרם נכנס לתגובה גופה, יבקש המפרק להדגיש כי הקשיים אותם מציפים המבקשים עמדו לנגד עיניו מיום מינויו ועוד טרם הגשת הבקשות שבכותרת. המפרק פעל לבחון כל חלופה משפטית אשר יהיה בה לסייע למבקשים. המפרק ערך שיחות ופגישות רבות הן עם באי כוחם של המבקשים והן עם המבקשים עצמם, אך עם כל ההבנה למצב המבקשים, בקשתם לא מגלה עילה לגופה, ויש לדחותה.

המפרק סבור כי לא ניתן להידרש לבקשות שבכותרת קודם להכרעה בשאלות יסוד בנוגע ליחסים בין האגודה למבקשים, לקבוע האם האגודה היוותה שותפות בהתאם להגדרה בפקודת השותפויות [נוסח חדש], תשל"ה-1975, והאם יש לראות במבקשים כשותפים. משמעות ההכרעה בסוגיות המהותיות בעניינה של האגודה,

ופרט הסוגיות הנוגעות ליחסים שבין האגודה לבין העוסקים השונים, רחבה הרבה יותר מהתמונה המוצגת בבקשות השונות המונחות בפני כבוד עוזרת רשמת האגודות השיתופיות, ויש במענה על סוגיות אלה כדי להשליך הן על יכולת פירעון של האגודה והן על שאלת אחריותם ומעמדם של המבקשים.

לנוכח ההשלכות הרחביות שיש במענה על סוגיות אלה, בפרט על המבקשים עצמם, עוד טרם התבררו כל העובדות לאשורן, סבר המפרק כי יהיה נכון לנסות לגבש פתרון מעשי שייתן מענה למצוקת המבקשים מחד, מבלי שתהיה בכך פגיעה בקופת הפירוק מאידך. בפני המבקשים הוצפו הקשיים השונים שעלולים להתעורר מהכרעה בסוגיות האמורות לעיל, נוהלה הידברות והמפרק אף הציג למבקשים הצעת פשרה אשר מייתרת בשלב זה את ההכרעה בסוגיות העקרוניות, ונותנת מזור, גם אם חלקי, למצוקות הנוכחיות של המבקשים. למרבה הצער, עד כה ההידברות בין הצדדים לא הבשילה לכדי הסכם. על כן, יגיב המפרק לגופה של בקשה, כדלקמן.

וזה דבר התגובה:

א. רקע עובדתי

1. עסקינן באגודה חקלאית הממוקמת במושב אחיסמך, אשר הוקמה בשנות ה-90 של המאה הקודמת על ידי בעלי רפתות ומכסות החלב במושב, וזאת כאמצעי לביצוע שיווק מאורגן של חלב. בנוסף להתאגדותם במסגרת האגודה ביקשו חברי האגודה להירשם כאיחוד עוסקים בהתאם להוראות סעיף 56 לחוק מס ערך מוסף תשל"ו-1975 באמצעות האגודה. במשך השנים ביקשו להצטרף לאיחוד העוסקים חברי מושב נוספים העוסקים בפעילות חקלאית, לרבות קבלני עפר ומפעילי ציוד הנדסי, כאשר נכון להיום פועלים באגודה כ-20 רפתנים ו-150 בעלי מקצועיות ויצרנים בתחומים אחרים.
2. המבקשים נמנים על העוסקים אשר ביקשו להצטרף לאיחוד העוסקים באמצעות האגודה.
3. כלל פעילותם העסקית של חברי האגודה ושאר היצרנים נעשית באמצעות האגודה, כאשר התקבולים מפעילותם העסקית מועברים לקופת האגודה, ומנגד משולמות הוצאות כגון תשלום עבור העובדים, מיסים, מזון לפרות וכיו"ב. כמו כן העניקה האגודה מפעם לפעם אשראי, ואף הציעה שירותי חיסכון בצירוף תשואה.
4. לגבי חלק מחברי האגודה שהיו מנהלים עסקיהם באמצעות האגודה, כמו גם המבקשים בבקשה שבכותרת, היו מופקות חשבוניות של האגודה בעבור לקוחותיהם, הלקוחות היו מעבירים את התשלום לאגודה והאחרונה פעלה לניכוי ההוצאות הרלוונטיות, בכלל זה תשלום מע"מ. יתרת הזכות נצברה בכרטיס הנהלת החשבונות עבור אותו חבר אגודה אשר היה זכאי למשוך את הכספים או להשאירם מופקדים בחשבונו באגודה. חלק מהחברים נהגו למשוך יתרות זכות ולבצע את תשלומי ההוצאות ישירות (למעט מע"מ ששולם בכל מקרה ע"י האגודה).
5. כל הכספים שהתקבלו בידי האגודה על ידי העוסקים השונים הופקדו בחשבונות הבנק של האגודה. על בסיס כספים אלה נטלה האגודה אשראי, ואף שעבדה כספים אלה לטובת הבנקים. על בסיס הכנסות העוסקים העניקה האגודה בעצמה אשראי לעוסקים השונים, ואף שילמה את התשואות לעוסקים אשר בחרו להצטרף לשירותי החיסכון אותם הציעה.

6. במסגרת בקשתם, עותרים המבקשים לשני סעדים עיקריים: להורות למפרק לבצע קיזוז ביחס לחשבוניות שהופקו עובר לצו הפירוק ושולמו בסמוך למועד מתן צו הפירוק, באופן בו האגודה תשלם למבקשים סכום החשבוניות וכנגד תחייב את כרטסת הנהלת החשבוניות האישית של המבקשים; לאשר למבקשים לפעול לגביית חשבוניות שטרם שולמו, ולהבטיח כי מזמיני העבודות לא יתבעו ע"י האגודה בגין אותן חשבוניות.

7. במסגרת בקשתם המבקשים טוענים לאבחנה בין שני סוגים של חשבוניות: האחת, חשבוניות בגינן התקבל תשלום בשיק דחוי וכרטיס המבקשים בספרי הנהלת החשבוניות זוכה בסכום התשלום; השנייה, חשבוניות שהנפיקה האגודה וטרם התקבל התשלום בגינה.

8. ביחס לסוג הראשון של החשבוניות מבקשים המבקשים לבצע "קיזוז" של סכום חשבוניות וקבלות, בסך של 608,194 ₪, ביחס למבקש 1 ובסך של 257,531.92 ₪ ביחס למבקש 2, כנגד יתרת זכותם באגודה, וביחס לסוג השני של החשבוניות מבקשים הם אישור לגבות את הכספים בגינן ישירות מלקוחותיהם. המבקשים מתארים בבקשתם מצב קשה בו עליהם לשאת בעלויות ביצוע עבודות שונות כאמור בסעיף 2 לעיל, כשאין כל מקור לשלמן. חוסר יכולת זה עלול להביא לקריסתם הכלכלית.

ב. עמדת המפרק

9. קודם לדיון בטענת הקיזוז של המבקשים, יבקש המפרק לעמוד על טענת המבקשים בדבר יצירת חובות חדשים כלפיהם. אין לטענה זו בסיס. ההכנסות מהחשבוניות וקבלות העומדות במוקד הבקשה הן בגין פעילות עסקית **שקדמה** לצו פירוק, וכל חוב שלטענת המבקשים נוצר בגין הכנסות אלה מהווה "חוב עבר" ואין כל בסיס לטענתם.

10. לעניין טענת הקיזוז, סעיף 255 לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018 (להלן: "**החוק**"), קובע את ההוראות לעניין קיזוז בהליכי חדלות פירעון וזוהי לשונו:

255. נושה רשאי לקיזז חוב עבר שהחייב חב לו כנגד חוב עבר שהוא חב לחייב, כערכם במועד מתן הצו לפתיחת הליכים, ולהגיש תביעת חוב על היתרה, בהתקיים אחד מאלה:

(1) חובות החייב והנושה כרוכים זה בזה;

(2) נטילת חובות הדדיים וההסתמכות על זכות הקיזוז הן חלק ממהלך עסקי הרגיל של החייב או הנושה, וחוב העבר שהנושה מבקש לקיזז נוצר במסגרת עסקי ההדדיים עם החייב;

(3) החובות ניתנים לקיזוז לפי חוק קיזוז מסים, התש"ס-1980, או לפי סעיפים 312 או 315 לחוק הביטוח הלאומי.

11. סעיף זה לא חל לגבי הליכי פירוק של אגודות שיתופיות (אינו נכלל בתיקון מס' 10 לפקודה), אך בהיעדר הוראות ספציפית בפקודה לעניין קיזוז, דומה כי לעניין זה אין להבחין בין חברה או שותפות המצויות בהליכי חדלות פירעון ועליהן חלות הוראות החוק לבין אגודה שיתופית, וכי העקרונות הם אותם העקרונות שצריכים לחול, גם משיקולים של אחידות הדין.

12. עקרון העל בהליכי חדלות הפירעון הוא עקרון השוויון בין הנושים, כאשר זכות הקיזוז מהווה חריג לעקרון השוויון. על כן, קבלת טענת הקיזוז מחייבת בחינה דווקנית. על עניין זה עמד בית המשפט במסגרת הליך חדל"ת (מחוזי באר שבע) 11925-04-20 חברת בגיר גרופ בע"מ נ' הממונה על חדלות פירעון מחלקת תאגידים, פס' 10 (נבו 3.5.2021):

"הקיזוז במצב של הליך פירעון מחייב בחינה דווקנית ומצומצמת, [...] הגישה המצמצמת נובעת ונגזרת מעיקרון השוויון שבין הנושים".

13. ראי בנוסף, דברי בית המשפט העליון במסגרת הליך רע"א 2512/17 מרי פינצב נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ, פס' 21 לפסק דינו של השופט דנציגר (נבו 10.04.2018), עמד גם הוא על הקושי שבהכרה בזכות קיזוז כדבריו:

"זכות הקיזוז בפשיטת רגל מהווה חריג לעיקרון השוויון, שהוא "עקרון העל" בדיני פשיטת רגל. לא זו בלבד שהנושים הרגילים ייאלצו להסתפק בחלק היחסי מהנשייה בלבד, בעוד שבעל זכות הקיזוז נהנה מפירעון החוב במלואו, אלא שהנושים האחרים כלל אינם מודעים לקיומה של "בטוחה" זו, ואינם יכולים להתגונן בפניה מבעוד מועד".

14. על טוען לזכות הקיזוז לעמוד במספר תנאים מצטברים: זהות בין הצדדים- דרישת ההדדיות; קיזוז חוב עבר; התקיימות אחת משלוש החלופות: חובות הכרוכים זה בזה, חובות הדדים וקיזוז שהם חלק ממהלך העסקיים הרגיל של הצדדים או קיזוז עפ"י סעיפי חוק המפורטים בסעיף (3). (חדל"ת (ת"א) 15599-05-21 אי. ג.י. א.י. ישראל בע"מ נ' מאיר עיני (20.07.2022 פורסם בנבו, פסקה 33 לפסק הדין).

15. זכות הקיזוז מהווה סעד עצמי, וככל שהיא עומדת לטוען לה אין הוא נדרש לפנות לבית המשפט על מנת להפעיל את זכותו. כפי שיפורט להלן, די לעמוד על הסעדים להם עותרים המבקשים, על מנת להגיע למסקנה כי לא עומדת להם זכות הקיזוז.

16. תנאי מקדמי להפעלת זכות הקיזוז הוא קיומה של זהות בין הצדדים לקיזוז. בענייננו לא מתקיימת זהות בין הצדדים. על אף האבחנה שמבקשים לערוך המבקשים בין סוגי החשבונות השונים, היחס לכל ההכנסות הנובעות מהחשבונות הינו זהה.

17. החשבונות והקבלות כולם הופקו ע"י האגודה ונקפו כהכנסות בספריה, ולא בכדי עתרו המבקשים לקבלת סעד בדבר אישור למזמיני העבודה כי לא יתבעו ע"י המפרק.

18. הנוהג אותו מפרטים המבקשים בבקשה הוא מערך של הנהלת חשבונות פנימית. אין בדבר היות כרטסת הנה"ח של המבקשים ביתרת זכות לשנות מעקרון השוויון בהליכי חדלות פירעון. יתרת זכות זו מבססת את חובה של האגודה לבעל הכרטסת, אך אין בה לכשעצמה כדי לאפשר קיזוז.

19. ביחס לסוג החשבונות השני, מבקשים המבקשים לאפשר להם לגבות את סכומן ישירות מלקוחותיהם. יובהר לעניין זה, כי המדובר בחשבונות שהוצאו בעבור תשלומים בגין עבודות שקדמו למתן צו הפירוק כנגד האגודה. היינו, בכפוף להכרעה בשאלות היסוד האמורות לעיל, סכומים אלה מהווים נכסיה של האגודה, היא שהפיקה את החשבונות בעבור ביצוע עבודות אלה, והם עתידים להיכנס לקופת הפירוק.

20. עוד יובהר, כי על אף שלא הועלתה טענה כאמור, המפרק בחן את הדברים והגיע למסקנה שלא ניתן לאשר בקשר לחשבונות מהסוג השני ביצוע של קיזוז, שכן קשה לבסס מערך יחסים הדדי של חובות וזכויות בין האגודה ליצרן בקשר לחשבונות אלה, שהרי מי שחב בתשלום חשבונות אלה אינם המבקשים אלא לקוחותיהם.

21. יתרה מזו, אין להבחין בין מצב זה, בו טרם התקבל תשלום בעבור חשבונית שהנפיקה האגודה, לבין מצב בו האגודה מחזיקה בשיקים עתידיים בגין חשבונות שהופקו על ידה. שיקים עתידיים אלה הנם נכס של האגודה, הם נמצאים בחזקתה ונטמעו בין כלל נכסיה. בשיקים דחויים שהתקבלו מלקוחות חברי האגודה נעשה שימוש על ידי האגודה במהלך העסקים הרגיל, חלקם הופקדו בחשבון הבנק שלה, חלקם שימשו כבטוחות לנטילת אשראי בנקאי על ידה או למתן אשראי לצדדים שלישיים, ועוד. בדומה לשיקים עתידיים המוחזקים על ידי האגודה, כך גם זכות האגודה לגבות כספים בהתאם לחשבונות שהנפיקה וטרם התקבל התשלום בגינם מהווה "נכס", וכספים אלה צריכים להיות מופקדים בקופת הפירוק.

22. כאמור לעיל, לא ניתן למצוא נימוק אשר יצדיק אבחנה בין סיטואציה בה מחזיקה האגודה בהמחאות עתידיות לבין סיטואציה בה האגודה הנפיקה חשבונית, אך התשלומים בגינה טרם שולמו. מבחינה מהותית, בכל אחת מהסיטואציות הללו מדובר בזכות/נכס של האגודה, שאותם עליה למצות לטובת כלל הנושים.

23. בקשה עם טענות דומות אם לא זהות לאלה שהובאו בבקשות המבקשים שבכותרת הוגשה על ידי חברי אגודה נוספים, מר עמי לקטוי (ת"ז 201664653), מר חיים לגטווי (ת"ז 027989094), מר אסי לקטוי (ת"ז 036422889) ומר רחמים דישק (ת"ז 305738247), כולם באמצעות ב"כ עו"ד שירי מימון לגטאי. עמדת המפרק המפורטת בתגובה זו רלוונטית גם ביחס לחברי אגודה אלה וכן ביחס לכלל חברי האגודה והיצרנים אשר האגודה הנפיקה בעבור לקוחותיהם חשבונות. אשר על כן, מהטעמים שפורטו לעיל ולאחר שהמפרק בחן את טענות המבקשים ואת כל החלופות בהתאם לדין, ועם כל הצער וההבנה למצבם של המבקשים, סבור הוא כי לא ניתן לקבל את הבקשות.

24. בשולי דברים יצוין, כי אפילו הייתה עומדת למבקשים טענת קיזוז הרי שאת טענתם לא ניתן לבחון במנותק מהשאלה האם הצדדים התנהלו כשותפות ואם יש לראות במבקשים כשותפים, והאם פעילותם חרגה מעבר לרישומם כאיחוד עוסקים לצרכי מע"מ. המענה על שאלה זאת מורכב מאוד, וטרם הבשילה העת להכריע בה.

25. ככלל, על מנת להוכיח קיומה של שותפות יהיה על הטוען להראות כי בהתנהגותם החיצונית הראו הצדדים כוונה להיות שותפים. בעניין זה נזכיר אף, כי סעיף 2א' לתקנות האגודות השיתופיות (חברות), תשל"ג – 1973 מאפשר הכרה בחברות של חבר באגודה על סמך התנהגותו והתנהגות האגודה. כן נבהיר שסעיף 56 לחוק מע"מ קובע כי לצורכי אותו חוק, איחוד עוסקים יחשב כשותפות.

26. כמפורט לעיל, פעילותה של האגודה לא הסתכמה במתן שירותי הנהלת חשבונות לעוסקים השונים תחת איחוד העוסקים. חלק לא מבוטל מפעילותה העסקית היה מתן אשראי ושירותי חיסכון לעוסקים הנמנים על החבריה באיחוד העוסקים. על סמך הכנסות העוסקים השונים האגודה נטלה אשראי בחשבונות הבנק אותם ניהלה; הכנסות העוסקים לא נשמרו בנפרד עבור כל עוסק וכל הכספים התערבבו

בחשבונות הבנק המשותפים של האגודה; האגודה עשתה שימוש בכספים (המעורבבים) כבטוחות לנטילת אשראי. מנגד האגודה הקפידה על הנהלת חשבונות פנימית המפרטת ומשייכת כל תקבול והוצאה ביחס לכל עוסק ועוסק.

27. המפרק טרם סיים בדיקתו בעניין זה, והבירור העובדתי מחייב עוד בחינה והעמקה. כאמור לעיל, להכרעה בשאלת מהות האגודה והשותפות ויחסיה עם חבריה השלכות רחבות, שלטעמו של המפרק טרם ניתן להכריע בה. עם גיבוש מסקנותיו יגיש דוח לכי' עוזרת הרשמת הנכבדה.

ד"ר איתי הס, עו"ד
מפרק של יצרנים חקלאיים
אגודה שיתופית חקלאית
בע"מ (בפירוק)